

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pauli Segneri S. J. Intructio [!] Poenitentis,
Confessarii, Et Parochi**

Segneri, Paolo

Augustae Vindelicorum ; Dilingae, 1696

Caput. XX. Tertiu[m] Pascendi genus per Sacramenta?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52749](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52749)

alterius Pastoris aures, qui divini honoris Zelo flagrans, rectissimis vitæ exemplis tam procul abest à commercio ejusmodi infami, quam procul ab illo abest sublimis sui gradus excellentiâ. Propositâ igitur hæcenus normâ exemplorum, quæ dare debet Pastor respectu Proximi, & sui ipsius, nihil potro deesse videtur, quod minus alterum pascendi genus, quo pascere quisque suos debet, omnibus numeris sit absolutum. Transeamus ad genus tertium.

(a) S. Aug. l. de spir. & lit. c. 3. (b) c. Clerici. de Vita & hon. Cler. (c) 23. q. 8. c. Non pila. (d) Sup. 18. 21. (e) Eph. 6. 17. (f) 23. q. 8. c. Conveniunt. (g) Panorm. ap. Navar. l. 5. conf. 44. n. 3. (h) 23. q. 8. c. Non pila. (i) Dist. 23. c. Clerici. Dist. 41. c. Clericus. 21. q. 4. c. Nullum eorum. 21. q. 4. c. Omnis. dist. 23. c. Prohibet. & c. Clerici. Baron. an. 58. (k) c. Siquis. de Vita & hon. Cler. & dist. 23. c. Siquis. (l) Dist. 100. c. Contra morem. (m) Eccli. 32. 1. (n) 6. q. 1. c. Ex merito in fin. & 10. q. 1. c. Si cupit. (o) Eccli. 37. 2. (p) c. Clerici. de Vita & hon. Cler. (q) Dist. 35. c. Episcopus. auth. de Sac. Episc. 8. Interdicimus. l. Interdicimus C. de Episc. (r) Amos 6. 6. (s) 1. Cor. 8. 12. (t) S. Cyp. de Aleat. (u) Dist. 24. c. Presbyteri. (x) S. Hier. de Script. Eccl. (y) Sen. in Praef. l. 4. N. N. Q. Q. (z) Eccli. 4. 2. Eccli. 9. 12. (aa) Isai. 2. 2. (bb) S. Hier. ad Ocean. (cc) Eccli. 42. 14. (dd) Eccli. 42. 12. (ee) Gal. 3. 3. (ff) Dist. 32. c. Hospitalium. (gg) Dist. 81. c. In omnibus. (hh) Sen. Ep. 11. (ii) 1. Tim. 2. 7. (kk) 2. Cor. 8. 21. (ll) 12. q. 1. c. Nolo. (mm) Arist. Probl. Sect. 14. n. 11. (nn) 3. Th. in 106. c. 31. l. 1. (oo) De cohabit. Cler. & Mul. c. Inhibendum. c. Si quisquam c. Clericor. c. à vobis. Dist. 81. c. Si quisquam. Dist. 81. c. Oportet. 18. q. 2. c. Dissimulans. Dist. 81. in eod. c. oportet. (pp) Ose. 4. 2. (qq) S. Isid. l. 2. ep. 21.

CAPUT XX.

Tertium Animas Pascendi genus per Sacramenta.

Et hoc præ alijs. Pastorum proprium, magisque divinam: magis proprium dixi, quia utroque priore non soli Parochi suos, sed & alij pascere possunt; cum nemo sit Christianorum è numero, qui non alijs & hortando, & exemplis præcando, incitamento ad virtutem esse possit. Hoc autem tertium Pastoribus solis commissum est (a): nam & illi Sacerdotes, qui Pastores non sunt, si quando Sacramenta alijs administrant, non tam muneris sui propriâ, quam alieni delegatâ potestate id faciunt. Dixi etiam esse maxime divinum; in Sacramentis siquidem ministrandis Pastores animata sunt Christi Servatoris instrumenta.

I.

Christus Servator non tantum fuit Sacramentorum author, dum illa primo instituit, cruoris sui lytro promeruit, eadem numero definivit, ac promulgavit tanquam supremus Paternæ voluntatis interpres; sed eorum præterea author est perpetuus, quando & quotiescunque effecta sua produciunt; hæc enim Christus semper efficit, ut DEUS, & ut Homo est (b). Ut Deus quidem effecta hæc producit potestate, quæ authoritatis & principalitatis appellatur; ut Homo verò potestate, quæ

R 2

quæ administrationis vocatur, & Instrumenti; non qualiscunque tamen, sed Instrumenti præcipui; cum gratiam non ut Instrumentum ab Artifice se junctum, sed cum divinitate intimè conjunctum Christi humanitas efficere soleat, quo modo nullus alius homo hæc effecta operatur. Verum interim est, quod etsi Christus nunquam non ipse per se Sacramentorum gratiam producat, non tamen illam solus operatur, sed vult, ut operam quoque eam in rem semper conferat Minister ab Ecclesia istum ad finem constitutus. Isto autem quid sublimius de Pastorum officio dici potest? hi enim lecti sunt Collegæ & adjuvatores Christi, in sanctitate vera Animabus impertienda, sic ut eorum sit in arbitrio Inferni illis ostia jam aperta claudere, & cæli ostia jam clausa referare: ut ad eosdem pertineat, effundere in Animarum sinus omnes Divinæ Gratiæ thesauros; cujus Gratiæ pars minima majoris est pretij, quàm milleni & milleni Mundi forent, in quibus nulla esset Gratiæ. Et tamen tantas ad opes mortalium generi conferendas, hominibus Pastoribus DEUS utitur, non verò Beatis Spiritibus, ut tamen posset, si ita collubitum foret (c).

Sint hæc dicta cum duntaxat in finem, ut hinc discat omnis Parochus, geminam quam habet in Sacris his Mysterijs administrandis obligationem: prima est, quâ tenetur semetipsum idoneum reddere ad illa quovis tempore administranda: altera, quâ tenetur alios ad dignè recipienda parare. Pa-

bulum Sacramentorum jure optime vocatur Panis vitæ & intellectus: *bavit eos pane vitæ & intellectu*. Hinc ut sunt Panis intellectus, sunt ut Minister intimè nolle debeat, quæ continent. Ut sunt Panis vitæ, faciunt, ut debeat in ijs administrandis esse vivus vitæ Gratiæ; non autem mortuus, aut fœdè putredine, quæ infectus sit, mutatus in cadaver. Quare, si sinistro aliquo casu unquam contingeret peccato alicui reipia obnoxium esse Pastorem, cum ad sacrum aliquo Mysterium administrandum vocaretur, necesse est, quod nōrunt omnes, ut confestim in statum divinæ unitatis redire laboret, Confessionis, aut contritionis beneficio (f); si vero necessitas tantillum moræ indulgeret (g); quod non contingeret, si veneratus aliquis jamjam agens amentum à noxis esset absolvendus. Hoc enim & similibus in eventibus, prompti auxilij necessitas excusat ineventum ejus, qui sordidam peccato manum ad Sacramentum ministrandum adhiberet (h).

Alterum, quod Pastores tenentur efficere, est, ut Sacramenta sint etiam Panis vitæ & intellectus fomentum. Facient autem, ut sint Panis vitæ, erudiant suos, quomodo parati ipsi esse debeant, & quomodo se gerere, & dignè illa recipiant. Ut verò sint Panis intellectus, præstabunt, si jam Populum, ut quantum capere potest, assequatur eorum sublimitatem, ordinem, quo accipienda sunt; & effecta, quæ operantur. Erit hoc factum

gere Parvulis & istum tam æstimatum Panem : *Sacramenta administraturi, prius illorum vim & usum, profusciptum capiti explicant* (i). Sic, gravibus impulla causis Sacra Tridentina Synodus præcipit : hanc enim tam accuratam institutionem omittere aliud non foret, quàm sanctissima hæc Mytheria mille contemptibus, mille repullis exponere ; non aliter ac fieret, si ad amantes artifices manu nō politi & splendidi rudibus proponerentur ; vix enim à filicibus eos aut cognitione, aut æstimatione discerneret.

Nunc ad singula descendendo, Sacramenta, ut constat, septem in Sanctæ Ecclesiæ cælo Planetæ sunt : sed Planetæ omnes ac singuli benefici tantum, & qui SS. Evcharistiam ut solem centrum habeant. Horum tria Parochus non administrat ; Confirmationem inquam, Ordinem ac Matrimonium. Confirmatio & Ordo, tanquam sidera Sphæræ majoris, Præsulibus, tanquam Intelligentijs Ordinis Superioris, credita sunt. Matrimonij ministri ipsi Contrahentes sunt. Tridentina Synodus huic Parochum assistere tantum voluit, aut ipsum, aut alium Sacerdotem ab eo substitutum (k). Igitur aliorum quatuor administratio Pastoribus minoribus relicta est. Unum horum repeti nunquam potest ; Baptismus nimirum, qui dictus est *Sacramentum intrantium*. Alterum repeti quidem potest, sed raro admodum. Unctionem extremam dico ; quæ est *Sacramentum Exeuntium*. De istis igitur duobus agemus primo loco, posteriorem alijs duobus relicturi ; quæ quidem crebro suscipi in vita non

tantum cum laude possunt, sed debent etiam : Sunt autem Pœnitentia & Evcharistia.

II.

Ad Baptismum igitur quod attinet, observata summa ejus necessitate Parochus non sollicitus modò, sed propè anxius esse debet, ut suis constet, quomodo ritè is, ac ordine conferri possit. Primum igitur diligenter & accuratè pro concione docendus Populus, quæ forma sit hujus Sacramenti, observanda cum gravi urgente periculo vel feminis permissum est, si persona dignior & perita non adsit, sacris undis tingere. (l). Quamquam obstetrices non publicè tantum hanc formam docendæ sunt, sed privatim etiam (m) : quin annis singulis vocandæ ad examen, ut certus esse possit Parochus, nullam earum, quæ celeritate didicerat, eadem, ut non raro fit, iterum oblivioni tradidisse ritè baptizandi formam. Docendi subinde etiam omnes, necessarium esse, ut Parochus iterum salutari lavacro sub conditione tingat infantes, (n) qui vel causâ non provisâ partus immaturi, difficilis, & tumultuarij, à feminis privatim fuerint abluti ; toties saltem, quoties Parochus non sit plus quàm ordinariè securus, opus totum ritè, & absque perturbatione fuisse administratum. Ratio ejus rei est, quia periculum Matris gravissimè laborantis, & prolis nascentis, ferè ita turbare solet feminas partui intentas, ut nesciant nonnunquam, quid agant : meritò proinde timeretur, ne quid minus rectè sit gestum : nun-

R 3

quam

quam enim manus tremula operis ad amissum exacti fuit instrumentum: ubi autem merito timetur, æquum sanè est, ut in tanti momenti negotio etiam sollicitè provideatur, *ne manifeste pereant, in quibus, quod non ostenditur gestum, ratio non finit, ut videatur ingratum.* (o)

Tandem quia non rarò accidit, ut uni peccato tegendo aliud hand paulò priorè gravius admittatur, resecando telæ partem, cui iniusta labes aliter deleri non potest; res postulabit, ut Parochus in Institutionibus communibus crebro tonet ac fulminet contra infame illud muliercularum genus, quæ certo destinatòque consilio abortus procurant ad celanda flagitia admissa; & contra illas etiam, quæ si abortum non procurant, permittunt certè, eo tempore quo uterum festunt, laboribus immodicis se fatigando, aut aliàs nullà aut exiguà fœtus curâ; parùm considerantes, quem quantumque thesaurum alio clausum gerant, qualis est Anima immortalis, omnis sui cruoris inestimabili lytro à Christo Salvatore redempta. Omnibus his Pastor ob oculos ponat horrendam flagitii perpetrati immanitatem: (p) quod Injustitiæ Parricidii addat iniquitatem furti tam atrocis, quale est, furari cælo Animam, & Cælum Animæ. Ostendat, quàm difficile sit suam servare Animam illi, quæ tam nefariè perdidit alienam. Efficiat etiam, ut conscelerata eiusmodi muliercula videantur audire sibi clamores infelicitis sobolis, vindictam à Deo Iudice postulantis, à quo iustissimam fa-

nè est, ut damnetur ad malum eternum, qui, vel quæ, in una sui parte tinxit bonum, quod poterat esse ærum, unde non male in talem quædam illud magni Augustini: *Falsum est malum dignus æternus, qui in se primum bonum, quod esse possit æternum.* Retrahet memoriam Cœlestium veterum minùs, quàm novarum, cum has infelices fulminatarum. Amara quidem, etsi consuetudine obrogata, quales fuerunt illæ Ancyrani Cœlestis, quod per omnem vitam fidelium motum illum voluit, qui prolium baptizata vitam eriperet: si novas animas quibus etiamnum constringitur, qui tam atrociter peccat, ut est, Excommunicatio Episcopo reservata, & Insuper, si eius capax sit delinquens, summæ Pastoris auctoritate avertenda. Nec omittat commemorare poenitentibus etiam Imperatoris constituta, in qua capitis poenà plectuntur abortus, animata jam prole, deliberatam procurationem, etiam effectum non sortito: ubi autem proles nondum animata fuerit, decernant poenam exilij, & si non iudicent bona, si Personæ peccatores fuerint Nobiles; condemnationis vero ad metalla, si ignobiles. Tam coarctatis studiis profanum æquæ ac sacrorum forum execrantur crudelitatem, quæ feris, cum matres fuerint, etiam Luporum & Leopardorum matres, nunquam cum habet, & locum pro solis habet in Matribus, quæ Christo sunt amara!

Altera Institutionis pars consistit in declarandis effectibus Baptismi; in ratione

SEGNE
Concordes
Instruere
Poenitentia
Confessari
Parochi

ac caeremoniarum explicatione, quibus in illo conferendo Ecclesiae uti placuit; hanc autem, si non aliis ex fontibus, ex ipsis certe sacris Canonibus licebit haurire: inculcetur etiam quid quantumque eo nomine Christiani Deo debeant. (r) Sanè nunquam benefacit alicui Deus, quin, velut tributi loco, gratitudinem exigit: *In omnibus gratias agite.* Quomodo autem grati Deo erunt, qui nunquam intellexerunt beneficii in se collati magnitudinem? Videt Servator Christus tam multos, originatim lepra fredda scabie, quacum nati sunt, per lavacrum sacrum liberatos; & non videt è caelo, nisi unum, qui redeat, gratias quas debet acturus. *Nonne decem mundati sunt? & novem ubi sunt? non est inventus, qui rediret, & daret gloriam DEO, nisi hic alienigena.* (u) At si reprehendi meretur, qui non redit, quòd viam forsitan ad reditum nesciat, ego non dispicio quomodo non rectius illius increpanda sit socordia, qui aliis se duceem futurum pollicitus est, & tamen eos non ducit. Quomodo, quae debent, facient Pastorum cura commissi, si quae debeant, ignorant? Quomodo autem scient, si altiore ex loco illa à Pastore proponi non audierunt? *Quomodo audient sine predicante?* (r) Res igitur postulat, ut Pastor suos doceat, quâ ratione sacramentorum undarum beneficio à Deo adoptentur in filios magis ab ipso dilectos, quam quisquam Parentum in terris possit filios ex se genitos diligere. Curet ut assequantur, tantam esse Gratiam, Baptismi undis col-

latae, praestantiam, ut quidquid natura in Mundo toto habet, aut habere potest in thesauris suis, Gratia collatum non plus sit, quam homo pius homini vero collatus: unde fatius futurum, mille vitas iclu unico amittere, quam Gratia huius, admittà gravi noxâ jacturam pati. *Melior est misericordia tua super vitas (y).* In eo praeterea elaborandum, ut cuncti nôrint, quantum Christo DEO Filio debeant, qui, secus quam alij filij unici factitent, non tantum non studuit solus esse, qui opibus paternis potiretur, sed à Patre suo id impetravit, ut nos filios suos tanto numero adoptaret; nosque vocaret in partem hereditatis illius magnae ac caelestis, quam uni sibi jure optimo, tanquam Filio naturali, nulli vero alteri debitam, agnoscebat. Ceteri igitur Pastor, ut agnoscant, se huius ipsius Gratiae, in Baptismo collatae, authoramento adscriptos esse militum & vexillis ejus, cujus Meritis nobis illa obvenit, Christi nimirum Servatoris: debere insuper eos omnibus, cum DEI hostibus iniis, pactis renuntiare, quales sunt, Caro, Mundus, Daemon: quin & omnes planè proximos non aliter intueri, quam ut totidem fratres, quales invicem sumus, subiecti fratri illi nostro Majori. Nec abs te foret, inducere sibi commissos ad agendas quor annis privatim, aut die, quo quis sacro illo Lavacro ablatus est, aut eo certè, qui toti sanctissimae Triadi sacer & feriatu est, gratias pro hoc tam incomparabili beneficio, & restaurandum fidei, Servatori suo debita, Sacramentum. Lex Civili-

Civilis jubeat, ut cunctis feriatis natalis Caesarum dies esset, (z) itémque ille, quo Imperii fasces illi capessiverant. Quanto igitur majori jure posset lex divina Christianorum cuilibet imperare, ut quot annis solennem agat diem, quo caelo renatus est, & Jus accipit ad Imperium, quod in supera illa regione nullis limitibus clausum est? Si autem illa, ne novi aliquid oneris nobis imponat, tale nil imperat, tanto æquius est, ut Pastor, ad partes sui muneris explendas, diligentem eorum librorum curam gerat, quibus recens ablatorum nomina inferuntur. Facere hoc non æquitas tantum, sed necessitas jubet (ut Tridentini Patres premulgant) ad vitanda gravia incommoda, quæ hoc omisso nasci possent. Sed non nisi hoc agere, esset decimare mentam & rutam, si ijs comparatur, quæ haud paulò gravioris in re ista momenti sunt. *Hac igitur facere, & illa non omittere, erit totum Pastoris officium facere.*

III.

Transeamus nunc ad administrationem Unctionis extremæ. Non magnus erit labor morti proximos sacro hoc Mystério ad extremam luctam munire; nequaquam tamen parvus erit, sanis etiamnum debitam illius æstimationem ingenerare: cum interim æstimatio ista valde necessaria sit ad illam utilitatem ex eo capiendam, ad quam asserendam institutum est. Imperator exercitus valla & suggestus erigit ad urbem tormentis verberandam; sed hoc satis ipsi non est, nisi etiam eadem contra vim

undique communiat. Sic etiam Populum quemlibet cum sacrosanctis huiusmodi facere oportet. Sunt hæc suggestus tormentarii & machinæ potentissimæ contra stygem, sed sunt machinæ spirituales. Mun'endæ proinde sunt modis variis, ne vulgi non curantia & negligentia prostuantur, quæ plura non facit, quàm ab aliis fieri advertit. Maximè autem hæc observatio in extrema Unctione locum habet, non tam ex capite. Et eo scilicet præcipue, quod ferme Christiani eo loco hoc Sacramentum habeant, quo ægri amaras Medicorum potionum, aut cataplasma, quæ si non ratio, certè sensus abhorrent, momento eodem & acceptantur, & estidiuntur. Dum parte una cubili intrat Sacerdos Oleum sanctum deferens, simul mors aliunde cum falce sua ad egrum ingredi videtur: Hinc ægri non vix aliquando hoc Mystério muniri considerant: domestici verò mores, quos possunt, in petendo necant, falsa consideratione corporis, & verè perniciosa Animæ præpedit, ut ad extremam vitam lineam verum sit illud, quod multo magis inimicos habeat homo, quàm domesticos suos: *Inimici bonorum, & domestici eius.* (in) Res proinde erigitur, ut Parochus pro concione saepe advertatur in abusus tam detrimentolos, & triplicet effectus Unctionis hujus sanctæ, planè oppositos illis, quos tam multi sibi stultè imaginantur: cum utilitatis plurimum non Animæ tantum, sed & corpori afferat. Animam quidem sive præterita spectemus, sive præsentia: præterita quidem, quæ per

ipsam gratia sit peccatorum, quæ conscientiam fugiunt, & quæ superflua ex alijs notis reliquæ, abolerentur: præsentia, quia novas vires & robur confert contra mali Dæmonis insultus & oppugnationes. Corpori verò prodest, quia sanitatem illi restituit; siquidem id magis expediat, quam obsit; & quia, si non aliud, levior morbum reddit, minuendo eas, quæ comitari ceteroquin solent, angustias; aut robur subministrat, ad eandem majorem animi cum tranquillitate perferendas. *Oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum. Dominus.* (n) In eo proinde diligentissime elaborandum, ut discant, quod æger ad saluberrimi hujus Mysteriorum ac fructum parare se debeat dolore, qui detestatur omnes noxas, tam quarum conscientia habetur, quam quarum non habetur, si tamen per morbum præstare hoc potuerit. Hoc siquidem Sacramentum inter ea est, quæ Vivorum appellantur, & divinum quodammodo ceterorum sigillum, vitæ coronis, victoriarum complementum, & ultima, ut sic dicam, manus, quæ admoveatur perficiendæ hominis Christiani imaginis, ut ad unguem respondeat magnæ illi Idææ suæ, quæ est Christus. *Iesus; & sic nihil remaneat, quod incutit Animæ à corpore, eam possit à perceptione gloriæ impedire.* (cc) Honorum autem bonorum quid demum restitui ei ab illo poterit, qui extremum inungitur jam sui impos, & mortuus propè magis quam vivus. Cælestis Patriæ imagines non ea ratione perficiuntur, quæ quæ his in terris; hæc enim, non autem

R. P. Segneri Institutio Parochi.

tem illæ, nihil conferunt ad pulchritudinem, quam ab artifice accipiunt.

Qui plura de hoc utroque Sacramento desiderat, suis ovibus exponenda Christianum sua in lege Institutum consulat, quod à me Opus eo potissimum sine scriptum est, ut faciliores redderem Parochis Institutiones, quæ ad ipsorum munus præcipue pertinent. Inveniet ibi exposita fusiùs, quæ hic compendio dicta sunt; quæ si hic lucis aliquid ipsi attulerunt ad operandum sicut oportet, ibi ea inveniet sic tractata, ut supplere possint, si modò ipse velit, ea quæ operi eius defuerint.

(a) *Suar.* in 3. p. q. 52. disp. 72. ar. 3. sect. 2. §. secundum, (b) *S. Th.* 3. p. q. 64. ar. 2. ad 2. & ar. 3. 5. (c) *S. Th.* 3. p. q. 64. ar. 7. & 8. (d) *Ecclesi.* 1. 5. 3. (e) *S. Th.* 3. p. q. 64. ar. 6. (f) 1. q. 1. c. Omnia. (g) 1. 5. q. 8. c. Suscitantibus. (h) *Laym.* l. 4. tr. 1. c. 5. m. 8. (i) *Sess.* 14. c. 70. (k) *Bellarmin.* l. 1. de Matrim. c. 6. *Sanchez.* l. 2. disp. 6. Sess. 24. c. 1. de Religione. (l) *Laym.* l. 5. tr. 2. c. 7. n. 3. (m) *De Consecr. Dist.* 4. c. Constat. c. In necess. (n) *De Consecr. Dist.* 4. c. Parvulos. c. Placuit. (o) 16. c. Si multa. (p) 2. q. 1. c. Consultuisti. 32. q. 2. c. Moyses. *Extrav.* de Homic. c. Si Aliquis. (q) *S. Aug.* de Civitate Dei l. 21. c. 9. (r) *Can.* 21. (s) *L. Siquis aliquid* §. qui abortivus ff. de Fœnis l. Mulierem ff. ad l. Cornel. de Siciariis. l. si servus §. si mulier ff. ad leg. Aquil. (t) *V. Laym.* l. 5. tr. 2. c. 8. n. 6. de Consecr. Dist. 4. c. Postquam se. & seq. *S. Th.* 3. p. q. 66. ar. 10. 1. Thess. 5. 18. (u) *Luc.* 17. 17. (x) *Rom.* 10. 14. (y) *Psal.* 62. 4. (z) l. 2. Cod. Theod. (aa) *Matth.* 10. 36. (bb) *S. Th.* Suppl. q. 30. ar. 2. *Trid.* Sess. 14. c. 2. de exco. Unct. (cc) *S. Th.* in 4. Dist. 24. q. 3. ar. 26.

✠ (†) ✠

S

CAPUT